

نیچہ

نیچہ و فیمنیزمی ها و چه رخ، ده یه ویت
بگاته نه و نه نجامه ی که ئایانه وه ی
ده رباره ی نیچه سه باره تبه سوکایه تی
به ژنانو تو یه تی راسته...!
ئایا فه لسه فه که ی نیچه تا کوئ ده توانئ
سود مه ند بیتبو تیور و تیزی فیمنیزم؟
له کاتیکد اکه فیمنیستیه کانیه یوه ندیه کی
جورا و جوریا نله گه ل فه لسه فه که ی نیچه دا
هه یه، به شیکیا نیپیا نوا یه سود ه مه ند ه و
به شیکیشا نقسه له سه رزیا نیه خشی نه و
فهلسه فه یه ده که ن.

نوسه رله مکتیبه دا (نیچه و فیمنیزمی
ها و چه رخ) سه ره تاده یه ویتباس
له جولانه وه ی بزافی فیمنیزمی بکا تو
پیناسه ی ده کات "جولانه وه ی فیمنیزم
جولانه وه یه که تیا یدالایه نگری له مافی
ژنده کری، نه مجولانه وه یه خوازیری
نه وه یه که پیگه ی راسته قینه وشایسته ی
ژنانبو ژنانبگه ریخته وه."

له مبه شه دا قسه له سه رچه وساندنه وه ی
ژنانکراوه له لایه نیپاوانه وه له بواره کانی
فیربوون و یه روه ده که ریگابه ژنان
نه دراوه بیینه ناوبوارولایه نه کانی
کومه لایه تی سیاسی و نا بوورییه وه.
سه ره رای نه وه ی ئا ما ژه به وه شه کات،
که هه ندیکله پیپاوانکه هه لگری ئایدیا یه کی

نیچہ

له نیپوانج

دکتر ایله ته ژنانج

و لایه نگره

بذوتنه وه ی فیمنیزم

یہ کسا نیخو ازانہ نوستویا نہ ژنا نینہ
مہیدانہ وہ ونہ بنہ پاشکوی پیاوان.

بہ لامبہ شیکی ترلہ پیاوانبو چونیا نواپہ
کہ ژنانتہ نہا کۆمہ لاپہ یکہ رولاشہ نبۆ
تیرکردنی ئارہ زوخواستہ سیکیسیہ کان
بہ کاردہ ہیئرین.

نوسہ رلہ مہبہ شہی کتیبہ کہ دا، پیوایہ
ہہ ندیکلہ پیاوانبا وہ ریا نواپہ کہ تہ وہ
خودی ژنانن، بہ شیوہ یہ کی میژووی
واپانہ لہژاردو کہ لہ دہ رہ وہ ی مالہ وہ
چالاکیا ننبہ بیت، خویانلہ مہیدانہ کان
کارودہ سہ لاتبہ دوورگرتوہ.

بہ لامنووسہ ریپیوایہ، ئامانجی
جولانہ وہ ی فیمنیزمئہ وہ یہ کہ تہ م
بۆچوونا نہ بگوری کہ بہ نزم وژیردہ ستہ
لہ ژندہ روانی، جولانہ وہ کہ بہ دوا
تہ وہ دادہ گہ ریت، کہ ژنا نینہ سہ ی
خویاننیکہ نوبہ ہا تاپہ تہ کان خویان
فورمہ لہ بکن ولہ مہیدانہ سیاسی،
کۆمہ لاپہ تی، زانستی و روشنیریہ کاند،
دہنگی خویاننہ گوئی کہ سانی تردا
بدن و کۆمہ لگہ یہ کدروستبہ کہ ژنیش
وہ کوپیاوریزوبہ ہاداری خویانہ بئ
وہ کورموشانیان ریژوبہ ہابیت.

لہ مبارہ یہ وہ نوسہ ریپیشئہ وہ ی
بیتہ سہ رپہ یوہ ندی گرنگی نیچہ
بہ فہ لسفہ ی فیمنیزمہ وہ، دہ یہ ویت
قسہ لہ سہ رنہ مجولانہ وہ چالاکہ ی
ژنانبکات، کہ لہ سہ رتاسہ ری دونیا دا
بہ فہ لسفہ بہ رگری لہ مافی ژنان و
بہ دہ ستہ پنانی بہ رانہ ری ناسراوہ، من
دہ مہ ویت پیچونہ سہ رباسی میژووی
جولانہ وہ ی فیمنیزم، جہ ختلہ سہ ر
خودی ناوہ رۆکی تہ مکتیبہ ی (نوشین
شاهیندہ) بکہ مہ وہ لہ سہ رنیچہ.

تہ وہ شبہ تازہ ترینکتیبہ سہ ر
ژیانی نیچہ بہ ناوی "کاتئ نیچہ گریا"
کہ لہ لایانئیرقیندی یالوم "نوسراوہ و
لہ وکتیبہ دادیا لۆگیکہ بہ رفراوان
لہ نیوان (یوزیفبرویرولۆسالۆمی) دا
ہہ یہ.

کاتیکلۆسامی - خۆشہ ویستی بئ ناکامی

نیچہ - کہ گواپہ سہ رچا وہ ی شیتی و
خۆکوشتنی نیچہ یہ وگواپہ ہۆکارہ
سہ رہ کی دید و تیروانینہ خراپہ کان
نیچہ یہ، سہ بارہ تہ ژنان - دہ گاتہ تہ و
قہ نا عتہ ی کہ نیچہ تہ ندروستی زۆر
خراپہ، بۆیہ دہ یہ ویتیا رمتی بدات و
پہ نادہ باتہ بہ ردکتۆربرویر، تافرایی
نیچہ بکہ ویت.

بۆیہ لہ نامہ یہ کدا بۆبرویر، لۆسالۆمی
دہ ل "دکتۆر برویر، دہ بی لہ مہر
بابہ تیکی گرنگہ وہ لگہ لتاندا بویم".
ئاینده ی فہ لسفہ ی تہ لمانی
لہ مہ ترسیدایہ، سبہ ی کاتژمیرنۆ
لہ کافیی سۆرنیتۆچا وہ روانتائم "۲۱
تۆکتۆبہ ری ۱۸۸۲، لۆسالۆمی).

مہ بہ ستمہ بلیملہ مکتیبہ دا ہہ رگیز
تہ وہ بہ دینا کریت، تہ وہ ی کہ گواپہ نیچہ

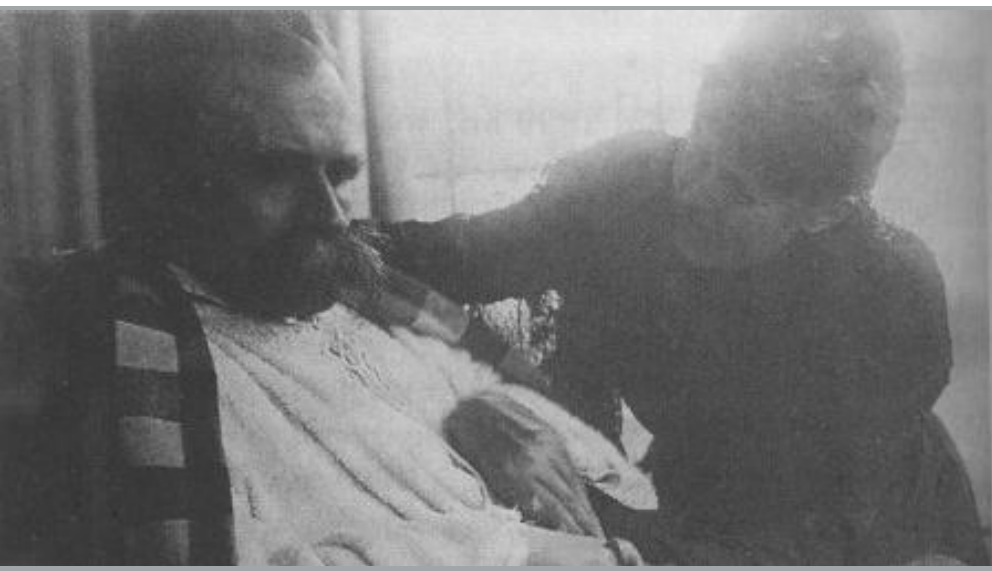
سہ رنہ مکتیبہ نوپہ.
بہ لامنووشینشاہیدہ لہ پہ رہ گرافیکی
تردادہ یہ ویت با سہ لہ میژووی
جولانہ وہ ی فیمنیزمبکات و تہ و
پیوایہ میژووی تہ مزوتنہ وہ یہ
دہ کریتسی قوناغ:

یہ کہ م: فیمنیزمی شہ پۆلی یہ کہ ملہ
(۱۸۴۵-۱۹۴۵) بہ ردہ و امبوو، واتا
سہ دسا لآخایاند.

دوہ م: شہ پۆلی دوہ می فیمنیزم
لہ سالی (۱۹۴۵-۱۹۹۰) بہ ردہ و امبووہ.

سیہ م: شہ پۆلی سیہ می فیمنیزم
لہ سالی (۱۹۹۰-۲۰۰۶) بہ ردہ و امہ.

تہ و پیوایہ ریشہ کان شہ پۆلی یہ کہ م
ہی سہ ردہ می شۆرشی پیشہ سازییہ،
کہ ہواری بۆژنانرہ خساندجہ خت
لہ سہ رپہ کسانیکۆمہ لاپہ تی بکہ نہ وہ

داوای مافی یہ کسانیکہ نلہ گہ ل
پیاواندا، واتا شہ پۆلی یہ کہ ملایہ نی
(ماف) بہ سہ ریدازالبوہ، بہ لام
شہ پۆلی دوہ مخوازیاری گۆرانسی
بونیا دہ سیاسی و کۆمہ لاپہ تی و
فہ لسفہ فیہ کانیکۆمہ لگایہ، واتا تہ م
شہ پۆلہ بہ ربہ رہ کانیکہ لگہ ل تہ و
پایانہ دہ کاتکہ لہ لاپہ نیپاوانہ وہ
بونیا دنراوان.

ہہ رچی شہ پۆلی سیہ مہ،
دہ یہ ویت مہ یلی ہاورہ گہ زخوازانہ

بۆچوونہ کانیکہ سہ بارہ تہ ژنانہ ہۆی
لۆسالۆمیہ وہ بوہ.

راستہ نیچہ وپا و لری، ہہ ردوکیان
پہ یوہ ندییہ کی روحیانہ لۆسالۆمیہ وہ
ہہ بوہ، بہ لاملہ مکتیبہ گرنگہ دا
"کاتئ نیچہ گریا" ہہ رگیزبا سہ و
فاکتہ رہ ناکریتکہ لۆسالۆمی رۆلیکی
وانیکہ تیقی گپربیت.

بۆیہ دہ کریتبۆ تیگہ یشتنی زیا تر
لہ فیکرودیدی نیچہ سہ بارہ تہ ژنان و
خودی لۆسالۆمی خوینہ ربگہ ریتہ وہ

نیشاند اتواتا مه یلی سیکی ژن
له گه ل ژن، تائه وه نیشباند ه ن
ژنانله محاله ته دا، له حاله تی
سیکسد اپیوستان
به پیاواننیه .

ده بی بوتری تلیره دا
نووسه رزوربه وردی
قوناغه کانیه مسی
شه پوله باسده کات و
هه رکامیاند ه ورونه قشی
زورجد یا نهه یه له سه ر
جولانه وه ی فیمینستی و
به دیهینانی مافه کانیه
ژنان و جیاله وه ش
هه رکامله مشه پولانه
خواه ن تیورو
نا ید یا کی تایه تن
بویه رگری له ماف و
نازادیه کانیه ژنان
هه رکامله م
شه پولانه له گه ل
شه پولی پیش
خوی ه ن گاوی
جیدیتری
ناوه وئوانیه

پیشخوی تیپه راند وه ، تا
ده گاته گه یشتنبه و مه یله سیکیه ی
که پیید ه و تریتهو مؤ سیکسوال و
ئه مه شی بوژنانحه لاکردوه ، چله پرووی
تیوری و چله پرووی پراکتیکه وه .
ته نانه ته ره و تیوروشه پوله
له جولانه وه ی فیمینسته یه که و
ده کات، ژنانله مافی ده نگدان
به هره مه ندبنله بواری سیاسی و
کومه لایه تی و ف ره نگید اهه نگاوی
جیدی بنین .

نووسه ره به شیکی نووسینه که یدا "رولی
فیرجیناؤلف" له سالی (۱۹۱۹) دا
به رزده نرخینیتسه باره تبه بناغه ی
ره خنه ی فیمینمیستی ولف،
له وتاریکیدابه ناوی (ژووری تاکه
که سیک ، بو و که باسی له کیشه کانیه
ژنانی نووسه رده کرد باسی له وه ده کرد

که پیاوانوه کوبوونه وه ری بچووک و
نزمه فتاریانله گه ل ژنان کردوه و
ده یکن ، به لامبایه خی ئه و بزوتنه وه ی
شه پولی فیمینستییه

ژنده خولقینئ "ته نانه تئه رستوژنانی
له ریزی کویله کاندانا وه ، تو ماس
ئه کویناس "باوه ریو ابوه ، که ژن
پیاویکی ناته و او وه پیاوی به خودا
ده زانی و ژنیشبه مادده "

فرۆید "بق

له سه رده ستی (سیمون
دیپوؤوار) که له سالی (۱۹۴۹) له کتیبی
(ره گه زی دووه م) بلاویکرده وه .
ئه منو و سینه ی سیموند یو بقوار
که له سه ده ی بیستد ابایه خیکی گرنگی
هه بوورایگه یاند "که کومه لگای خورئاوا
کومه لگای پاتریارکین".
دیقوار له مباره یه وه باوه ریوایه ، ده بی
ژننا بلوقه کانیه کومه لگای پاتریاکی
بشکینئ .

له به شیکی تری کتیبی نوشین
شاهیده دا ، باسی له ره خنه ی
فیمینستی ده کات و له مباره یه وه
بو چوونی نیگه تیقی چه ند فیه یله سوف
دژی ژنده خاته رووله مباره یه وه
ئه رستو "پیاویله وشوپنه ی
که سروشتنا توانی پیا و بخولقنیت ،

چو و نیکی
نیگه تیقی هه یه و پیاویه ژن ، ژنه ،
چونکه ئه ندامی نیرینه ی پیاوی
نییه و پیاوی له مدنیایه دا هیچژنیک
وجودی نییه " جگه له وانه ئه فلاتون
"باشترینبو چونی هه یه له چاوه وان و
له باره یه وه ریگاید او ه ژن بچیتنا و
کوماره که یه وه "

مه به ستله منمونه ی سه ره وه به سوک
سه یرکردنی ژننیه ، ئه وه ند ه ی نووسه ر
مه به ستی ماهیه تی پیا و وتیر و انینی
به تاییه تی فیه یله سوفه کانبزانریت
سه باره تبه ژنان و بوئه ممه به سته ش ،
فیمینسیته کانه ستیا نکرده پیاوان
ته نها به مانای مرقبو و نپینا سه ی ژن
ده که ن ، نه کوه کورژنبون ، به لامئه م

بزوتنه وه فیمینستیانه نه کته نها سیفا ته
با یؤلۆژیه کانی ژنیا نبه مایه ی نزمی ژن
نا زانن، به لکوه و سیفه ته سروشتی و
با یؤلۆژیانه ی ژن به سه رچا وه ی به رزی و
گه وره یی ژنده زانن.

سه باره تبه ژنبوونی ژنانخویان
له نه وان، جگه له هۆکاره با یؤلۆژیه کان
وه کو سکپری و بی نوژی و منا لبوون
سۆز و عاتیفه شه خه نه پالیان و ژنان
پشتبه نه زموونی خویانده به ستن.

سه باره تبه بوونی زمان و قسه ی
خویان، ژنانله مباره یه وه ریگی
تایبه تبه خویانه یه، نه مه سه ره رای
بوری ده و روشیکاری به پشتبه ستن
به تیوه ره کانی، لاکان، فرۆید و جولیا
کریستیفا.

سه ره رای ره خنه ی پینجه می
فیمینسته کانکه ره هه ندیکی
کۆمه لایه تی هه یه وله مباره یه وه فیوجینا
و ولقیشه نگه نه مباسه یه ی نوشین
شاهیده له یه کیکی ترله به شه کانی
کتیبه که ی میتۆدۆلۆژی فیمینستی،

نه و پیبویه ژنانبو به ره چدانه وه ی
پیاوانچه ندمیتۆدی جیاواز
به کارده هینن وله هه مانکاتدانا توانری
ژنانوه کو (فریشته، یا نشه یتان،
پاکیزه، یا نسۆزانی) وه سفکرین،
به لکومیتۆدۆلۆژی فیمینستی ده یه ویت

نه و مامه له خراپانه ی پیاوانبه رامبه ر
ژنانرا بگریته ونوسه ریپویه نه وه
میتۆدۆلۆژیانه پیکدینه بواره کانی
(با یؤلۆجیا، زمانناسی، سایکۆلۆجیا،
رونا کبیری) له مباره یه وه له بابته تی
با یؤلۆجیا دابروایا نوایه، ده بی به شه

جیاوازه کانی جهسته ی ژنوه کو
مندالدان وسینه با یه خزی زیاتریان
پیبد ری و له هه رکامله به شه کانی
تردارۆلی ژندیاری بگریته، له به شه ی
دوه می کتیبی نیچه و فیمینزمی

ها وچه رخ "نوشینشا هیده دیته سه ر
نه سلی مه سه له که و اتا نه وه ی ئایا
نیچه فیمینستیبه وه؟ یا نله کو ی
له که له مغه لسه فه یه و خزمه تی به م

فهلسه فه یه کردوه؟

له و باره یه وه نوسه ریپویه به و پیبه ی
زۆربه ی فه لسه فه له لایه نیپیا وانه وه
نوسراون، نه وانیش (زیهنیا نله سه روی
به ده ن، فه ره نگیا نله سه روسروشت،
عه قلیانله سه روناعه قلانیته،
حه قیقه تیا نله سه رووخه یال، خیریان
له سه روشه پروه) دانناوه واتاله و
خاله وه که ژنانسیفه تی ژنانه و دایکانه
ژنانهاوشانی (به ده ن، سروشتی
ناعه قلانیته و خه یال وشه ره)، بویه
ریگاله ژنانگیراوه.

له مباره یه وه ده کریتبلینسه ره رای
ره خنه تونده کانی نیچه له ژنانکه دواتر
با سیانده که کین، چه ند خالی بچوک
هه ن، که واده کاتنیچه شبخریته
نه و نه جینده وه، گه رچی فیمینستی
نه بووه، به لامخزمه تی به فه لسه فه ی
فیمینزمکردوه، به لامبه شیوه یه کی
نا راسته و خۆ. له مباره یه وه ره خنه ی
نیچه له بابته تی بوون و راستی به ناراسته ی
پشتیوانی له به ها کانی ژنانه.

نیچه له کتیبی (ناریکیۆلۆژیای ناکار)
به ره خنه گرتنی له و بالاییه ی که به زیهین
نه دراوه و به ده ندراره، له ویدا که ژنان
به به ده نجیا ده کرینه وه، پشتیوانی
نیچه له مچه مکه بۆفه لسه فه ی
فیمینزمگرنگه، هه ره ها نیچه نه و
شتانه ی که عه قل له ناعه قلانیته
به بالآترده زانن، ده خاته ژیریپرسیاره وه
به به ره می ریزمانی ده زانی، نه مه ش
دیساینبۆفه لسه فه ی فیمینستی
گرنگه، نه وه شکه به ده نجۆش و
خرۆشی ناعه قلانی تایبه تی ژنانه،
دیساینمایه ی به هادانانه بۆژنان.

خالیکی ترزۆرگرنگه، نه وه
ده سه لمینیتکه نیچه ریکاریک
له که له خودی فه لسه فه یه کی (سیمۆن
دیپۆقوار) ریبه ری به رگری له مافی
ژنانیه که ده گریته وه، نه وه ی که نیچه
"له ده ستدانی غه زیزه ی ژنانه به جۆریک
له نا وچوون و دواکه و تنی ژنده زانیت و
نه مه شبه تایبه تمه ندیکی با یؤلۆژی ژنان

ناوده باتکه ده توانی هیژنیا نداتی."

دیپۆقواریشله (جنسی دوه م) داده لآ
"ته نها هیژی که ئیمه ی ژنان، ده توانین
هه ما نبیته هیژیکی راسته قینه یه که ته نها
به قبولکردنی ژنیتیمانبه ده ستدیت".

واتا هه رد و وکیا ننکۆ لیکرد نله رۆلی
سیکسله پروی با یؤلۆژیه وه به وه
ده زاننکۆ لیکرد نه له ژیان و ناتوانی
نه و ئازادی به ژنانبه خشیته
که چاوه ریپیده که ن.

سه باره تبه ره تکرده وه ی دوالیزمی
سیکسی له روانگی نیچه وه ده توانین
بلیینئا وهایه

یه که م: پیاوانته نها له پروی نه ریته وه
به به هاترله ژنانناسی نراون.

دوه م: پیاووژنوه کومرۆق جیاواز
نین، به لامخوره چه له کی یه کسانیا ن
هه یه.

سپیه م: پیاوان و ژناندژی یه کترین،
به لکوله که له یه کداجیا وازیانه یه.

چواره م: هه ردوره گه زته سیامی
بنه ماله راده به ده رساده کراوه کانی
نه مبروبو چوانه ده بنکه رۆلی دوانه ی
سیکس و به ها کانی جیا وازه وه ره م
کتیبه داچه ند تیر و انینی تری نیچه
سه باره تبه ژنبه باری پۆزه تیقدا
به رچاوده که ویت.

هه ربویه نوسه رله کۆتایی کتیبه که یدا
ده لآ "ناتوانری نیچه و بۆچوونه کانی
به راشکاوی به دژی ژنله قه له مبدریت،
نه ده شتوانینه فیمینستی بزاین،
چونکه چه ندره گه زله نووسینه کانی
نیچه دژی ژنانه، نه وه نده شره گه زمان
دۆزیه وه که نیچه دژی ژننییه، به لام
هیشتا نووسینه کانی نیچه پیویستیان
به خویندنه وه ی زیاتره یه.

*نیچه و فیمینزمی ها وچه رخ
نووسینی: نوشینشا هیده
وه رگریانی له فارسیه وه: محمه د
که ریم
*کاتینیچه گریا